

SOSIAALITYÖN VALINTA VUONNA 2003

VALINTAKOEKYSYMYKSET 6.6.2003

Aineistokoe

Kirjoita selvällä käsialalla. Kiinnitä huomiota asioiden loogiseen ja johdonmukaiseen esitystapaan. Älä käytä ranskalaisia viivoja. Vältä suoria lainauksia ja referointia. Voit korostaa tärkeänä pitämiäsi asioita alleviivauksin.

1a Erittele, miten asunnottomuuden ja kodittomuuden käsitteet eroavat toisistaan. (**Kärkkäinen**) (4 pistettä)

1b Kuvaa ja analysoi Helin asumisen vaiheita asunnottomuuden ja kodittomuuden näkökulmista. (**Granfelt**) (6 pistettä)

2. Pohdi, millä tavoin artikkelit täydentävät toisiaan ja/tai rakentavat toisistaan poikkeavaa kuvaa asunnottomista. (**Granfelt ja Kärkkäinen**) (8 pistettä)

Sosiaalityö murroksessa –kirjaan perustuvat kysymykset

3. Uudistajasosiaalityöntekijän positiot (4 pistettä)

4. Marginalisoituminen 1990-luvun Suomessa (8 pistettä)

5. Määrittele seuraavat käsitteet

- a) vastikkeellisuuspolitiikka (2 pistettä)
- b) pieni demokratia (2 pistettä)
- c) sekundaarinen köyhyys (2 pistettä)

Arvosteluperusteet

1.a) Erittele, miten asunnottomuuden ja kodittomuuden käsitteet eroavat toisistaan. (**Kärkkäinen**) (4 pistettä)

Arvostelussa on kiinnitetty huomiota aineiston keskeisten asiatietojen esiintuomiseen ja sisällön ymmärtämiseen. Lisäksi pistemäärään on vaikuttanut vastauksen rakenteellinen ja kielellinen taso. Tarkoituksena oli eritellä käsitteitä ja niiden eroavuuksia, ei referoida suoraan artikkelin määritelmiä. Ilmiselvistä virheistä on vähennetty. Pisteitä kertyi seuraavista seikoista:

- yksinkertainen jako asunnottomuuden (fyysinen asumisen paikka puuttuu) ja kodittomuuden (sisältää psykososiaalisen ulottuvuuden) välillä. (1 piste)
- asunnottomuuden kytkeminen rakenteellisiin ja asuntopolitiikkaan liittyviin tekijöihin ja vastaavasti kodittomuudessa on kyse sosiaalityöhön liittyvästä problematiikasta. (1 piste)
- käsitteet menevät vain osittain päällekkäin, näkökulmat ja tarkastelutavat ovat erilaisia. (1 piste)
- esitystapa, analyttinen tyyli, ”oma ääni” (1 piste)

Mallivastaus

Sirkka-Liisa Kärkkäinen käsittelee artikkelissaan ”Asunnottomuus hyvinvointivaltiossa” asunnottomuutta laajasti sekä historian valossa että nykyistä tilannetta peilaten. Hän pohtii myös sitä, kuinka käsitteet ovat sidoksissa omaan aikaansa. Vaikka asunnottomuuden käsite on tuoreempaa perua, asunnottomuus ongelmana ei ole uusi ilmiö. Samoin voi todeta kodittomuuden osalta. Kärkkäinen erottelee artikkelissaan nämä kaksi termiä toisistaan. Hän hahmottelee käsitteiden eroja mm. erilaisten kansainvälisten määrittelyjen avulla. Hallinnollisesti määritellään asunnottomuus siten, että ”asunnottomia ovat kaikki, jotka ovat kokonaan ilman asuntoa, asuvat heikoissa olosuhteissa tai ovat asunnottomuuden uhan edessä”(FEANTSA). Kodittomuutta kuvataan esimerkiksi kyvyttömyytenä ”käyttää yhteiskunnan normaaleja sosiaalisia instituutioita” (Börner 1997). Asunnonkin omaava henkilö voi olla koditon, jos termin ”kodittomuus” ajatellaan psykososiaalisena käsitteenä olevan paljon laajemman kuin asunnottomuuden. Tällöin kodittomuuden ajatellaan helposti sisältävän myös muunlaisia ongelmia kuin vain asunnon puutteen.

Eri maissa onkin pyritty erottamaan käsitteet selkeästi toisistaan. Esimerkiksi Ruotsissa käsitteen ”hemlös” tilalle parempana pidetään käsitettä bostadslöshet, kansainvälisessä englannissa homelessness –käsitteen vastapainoksi houseless. Suomessakin koditon sanan tilalle Ilkka Taipale on tuonut vähemmän leimaavan käsitteen asunnoton.

Käsitteen ero on tärkeä jo senkin vuoksi, että mietittäessä ratkaisuja ongelmiin, puhutaan kahdesta hyvin erilaisesta asiasta. Esimerkiksi opiskelija muuttaessaan uudelle paikkakunnalle saattaa joutua tilanteeseen, jossa hän on asunnoton. Tällöin hän tarvitsee apua asunnottomuuden ongelmaansa. Käyttämällä tällaisesta henkilöstä käsitettä koditon viitattaisiin enemmänkin henkilön psykososiaaliseen olemukseen. Koditon tarvitsee ongelmiinsa avuksi asunnon lisäksi paljon muita tukitoimia.

1. b) Kuvaa ja analysoi Helin asumisen vaiheita asunnottomuuden ja kodittomuuden näkökulmista. (6 pistettä)

Arvostelussa on edellytetty keskeisten asumisvaiheiden tunnistamista ja nimeämistä. Pelkkä kuvaaminen ei ole riittänyt, vaan lisäksi on kiinnitetty huomiota analysoinnin monipuolisuuteen. Kodittomuuden tulkinallisen luonteen esiintuominen oli lisäksi edellytyksenä korkeimpiin pisteisiin yltämiseksi.

Pisteitä kertyi seuraavista seikoista:

- Juonikäänteiden elävä kuvaaminen (3 pistettä)
- Oivaltava kodittomuuden merkitysten pohdinta (2 pistettä)
- Taitava kirjallinen esitystapa (1 piste)

Mallivastaus

Riitta Granfelt on tehnyt tutkimuksen Vankilasta kotiin vai kadulle?, jossa yksi hänen haastateltavistaan oli nuori, alle 25-vuotias Heli. Hänen tapauksestaan välittyy kuva nuoresta naisesta, joka on ollut syvien elämänongelmien kierteessä jo hyvin nuoresta asti. Tarinassa toisiinsa limittyvät asunnottomuus, huumeet, rikokset, sosiaalitoimen interventiot, elämänhallinnan olemattomuus, kiertely ja kuljeskelu, vastuuntunnottomuus, välinpitämättömyys, kasvava huono-osaisuus ja psykososiaaliset ongelmat, sekä kaiken lisäksi vankila ja pitkä vankeustuomio.

Heli muutti pois lapsuudenkodistaan jo 15-vuotiaana ”elämänsä miehen” matkaan. 16-vuotiaana hän sai lapsen, joka on edelleen hänelle tärkeä. Asunnottomuus käynnistyi onnettoman sattuman kautta. Helin silloinen poikaystävä ja lapsen isä teki itsemurhan. Siitä seurannut asunnottomuus ja teiniäitiden vaihe ajoivat nuoren ihmisen syvälle. Vaikuttimina on voinut olla lapsuudenkoti itse, Helillä on tuolloin ollut asunto, mutta murrosiässä sitä välttämättä ole tuntenut kodikseen.

Heli on asunut kaupungin vuokra-asunnoissa ja yksityisiltä vuokraamassaan omakotitalossa. Asunnot ovat menneet huumekaupan paljastumisen ja häätöjen myötä. Heli ei selvästikään ole hahmottanut oman elämäntapansa muille ihmisille aiheuttamaa häiriötä ja pelkoa.

Heli on joutunut majoilemaan mitä erilaisimmissa paikoissa. Heli puhuu tukikohdasta, jossa voi käydä suihkussa ja toisinaan nukkuakin, mutta tuskin nämä ”huumeluukut” kuitenkaan kodin merkitystä saavat Helin mielessä. Kuitenkin hän kertoo kokeensa turvan ja yhteenkuuluvuuden tunnetta muiden huumeidenkäyttäjien piirissä. Yöpaikat ovat vaihtuneet, mutta vain pari yötä Heli sanoo viettäneensä rappukäytävissä. Huonomaineinen Onessimus-koti on hänelle tuttu.

Helin tarina käsittelee asunnottomuutta ja kodittomuutta ja niiden kietoutumista muuhun elämään, jossa keskeistä oli päihderiippuvuus. Heli tähdentää itsekkin asunnon merkittävyyttä vankilan jälkeen ja tuntuu tiedostavan sen normaalistavan vaikutuksen elämän järjestymisen yhtenä ehtona. Eittämättä Helin ongelmat ovat valtaosiltaan liittyneet hän kärsimäänsä asunnon puutteeseen, mutta koko käytöstä sillä ei voida mitenkään selittää, sillä kyse on ollut paljon syvemmistä ongelmista, kuten rakastamansa miehen ja lapsen menettämisestä.

Ulkopuolisesta tuntuu mahdollomalta ajatus selviytyä tutkimuksessa kuvatun kaltaisessa verkostossa. Heli ei kuitenkaan kerro tarinaansa masentuneesti, vaan yllättävänkin lennokkaasti. Suurimpana haaveena on luonnollisesti oma asunto, josta voi muodostaa kodin sekä hänelle että lapselle. Tulevaisuuden luonnehdinnoista kuvastuu kuitenkin epätoivo ja epävarmuus. Hänen omat sosiaaliset verkostonsa, jotka antavat mahdollisuuden nukkua kadulla rauhassa ilman pelkoja, eivät vankilasta vapauduttaessa auta, päinvastoin. Tilannetta ei yhtään helpota naisille suunnattujen asuntoloiden tai palveluasuntojen olematon tarjonta. Tarvittaisiin paljon nykyistä enemmän tukitoimia sekä vankilan sisällä, että vapautumisen jälkeen. Helin kaltaiset ihmiset tarvitsisivat runsaasti psykososiaalisia tukipalveluita.

2. Pohdi millä tavoin artikkelit täydentävät toisiaan ja/tai rakentavat toisistaan poikkeavaa kuvaa asunnottomista. (Granfelt ja Kärkkäinen) (8 pistettä)

Vastauksen voi rakentaa hyvin eri tavoin. Keskeistä on kuitenkin, että vastaaja osaa nimetä ratkaisevan eron artikkelien tarkastelutavasta: Kärkkäinen tarkastelee asunnottomuutta yleisellä, asuntopoliittisella tasolla kun taas Granfelt tuo asunnottomuuteen yksilön näkökulman. Koska kysymyksessä kehoitettiin pohtimaan, on monipuolinen käsittely korkeimpiin pistemääriin ylätämisen edellytys. Käsittelyn pituus ei automaattisesti nosta pisteitä, ei myöskään artikkeleihin liittymättömien tietojen esiintuonti.

Pisteitä sai seuraavista asioista

- pohditaan artikkelien eroavuuksia, samanlaisuuksia, täydentävyyttä jne. (4 pistettä)
- pohditaan mahdollisia ratkaisuja Helin tilanteeseen molempien artikkelien antaman informaation valossa (1 piste)
- käytetään Kärkkäisen artikkelia kokonaisuudessaan (1 piste)
- taitava kirjallinen esitystapa: omaperäisyys, pohdiskelevuus, monien erilaisten näkökulmien esittäminen, omien käsitysten hyvä perustelevuus (2 pistettä)

Mallivastaus

Sirkka-Liisa Kärkkäisen artikkeli ”Asunnottomuus hyvinvointivaltiossa” sekä Riitta Granfeltin tutkimus ”Vankilasta kotiin vai kadulle?” täydentävät hyvin toisiaan. Kärkkäinen kertoo yleistietoa asunnottomuudesta, sen tuomista ongelmista sekä mahdollisista ratkaisuista. Granfeltin tutkimuksen nuoren Helin tarina antaa puolestaan todellisen, yksityiskohtaisen kuvauksen asunnottoman elämästä ja rikoskierteestä. Kärkkäinen antaa selkeää faktatietoa asunnottomuudesta yhteiskunnallisena ongelmana, Helin tarina katsoo ongelmaa yhden ihmisen näkökulmasta. Kärkkäisen esittelemät asunnottomuuden eri muodot ilmenevät myös Helin tarinassa. Myös perheiden asunnottomuus ilmenee molemmissa artikkeleissa, samoin vankien asunnottomuus. Kärkkäisen artikkelista ilmenee myös, että nuorten asunnottomien naisten määrä on kasvamassa. Heli edustaa juuri tätä ryhmää.

Käsitteiden asunnottomuus ja kodittomuus erot selvitetään Kärkkäisen artikkelissa, ja niitä tarvitaan, jotta saataisiin kuva nykypäivän asunnottomuudesta ja kodittomuudesta. Pelkästä asunnottomuudesta puhuminen ei auta ymmärtämään kaikkia asunnon puutteesta johtuvia ongelmia, vaan on pureuduttava syvemmälle, mitä edustaa kodittomuuden käsite.

Kärkkäisen artikkeli kertoo asunnottomuudesta sosiaalisena kysymyksenä, miten se on muotoutunut sellaiseksi ajan kuluessa. Se kertoo, kuinka pikkuhiljaa on alettu ymmärtää asunnottomuutta ja siihen liittyviä syvempiä ongelmia. Tarvitaan muutakin kuin uusia asuntoja tai asuntolapaikkoja. Tarvitaan hyvinvointivaltion eri sektoreiden välistä yhteistyötä, jotta saadaan asumisongelmien taustalla olevat syyt esille ja käsittelyyn. Tämä tulee esille myös Granfeltin artikkelissa. Helin elämässä pelkkä asunnon tarjoaminen ei riitä, vaan on puututtava myös taustalla piileviin elämänhallintaan liittyviin ongelmiin.

Kuten Helinkin elämässä, Kärkkäisen artikkelissa tuodaan esille sopivien asumismuotojen löytämisen vaikeus joillekin erityisryhmille. Usein ainoa vaihtoehto on ensisuoja tai asuntola, jossa omaa huonetta ja omaa rauhaa ei ole. Tällainen asumismuoto ei houkuttele varsinkaan asunnottomia naisia (kuten Heliä). Eikä se vielä poista asunnottomuutta, saati sitten kodittomuutta. Ja jos asunto sitten löytyykin, niin mikä olisi sopiva tukimuoto? Pelkkä sosiaalityöntekijä ei riitä, sillä heillä ei välttämättä ole aikaa tarpeeksi intensiiviseen tukeen. Ja asuntolamainen valvonta taas ei kannusta kodinperustamiseen, se ei kuulu normaaliasumiseen. Vaikka oma asunto houkuttelee Heliä, hän pelkää retkahtamista vanhaan elämään. Juuri tämän vuoksi tarvitaan tuettujen asumismuotojen ja asumispalvelujen kehittämistä edelleen.

Tekstit on kirjoitettu täysin eri näkökulmista, eri tyyleillä ja ovat täysin erilaisia, mutta kuitenkin ne kertovat samasta asiasta, asunnottomuudesta. Ne täydentävät toisiaan juuri erilaisuutensa takia. Lukija saa monipuolisen ja kokonaisvaltaisemman kuvan aiheesta. Voisin sanoa, että Helin tarina herätti ruokahalun ja Kärkkäisen teksti täytti mahan.

3. Uudistajasosiaalityöntekijän positiot (4 pistettä)

0,5p **Vaikuttaja** : argumentointi ja tiedonvälittäminen päätöksen tekoon. Aktiivinen tiedonvälittäminen.

0,5p **Yhteistyöntekijä tai yhteistyöntekijä**: toimii moniammatillisissa tiimeissä ja verkostoissa, mukana kolmasektori ja asiakkaat. Keskittynyt vaikuttamaan asiakkaan kanssa toimimiseen.

0,5p **Koordinaattori** kantaa kokonaisvastuuta sosiaalihuollon organisaatioista ja asiakkaan elämänalueiden koossapysymisestä.

0,5p **Erikoisasiantuntija**: Koordinaattorin vastinpari. Keskittynyt esim. lastensuojeluun tai monikulttuurisuuteen.

0,5p **Muutostyöntekijä**: sosiaalityön ytimessä tehtävänään katkaista syrjäytymisen prosesseja niin yksilö kuin aluetasolla.

0,5p **Asianajajana toimiva** eli sosiaalityöntekijä toimii heikoimmassa asemassa olevien kansalaisten asianajajana. Asiakkaan oikeuksien puolesta puhuminen ja toimiminen.

Lisäksi on voinut saada yhteensä enintään yhden pisteen seuraavista asioista:

0,25p Uudistajasosiaalityöntekijän lähtökohtana käsitys sosiaalityöstä muuttuvan maailman haasteisiin vastaavana ja mahdollisuuksiin tarttuvana ”sosiaalisena muutostyönä”.

0,25p Kyky toimia monista positioista samaan aikaan

0,25p Yksilökohtaisen palveluohjauksen (case manager) yhdistäminen koordinaattorin rooliin

0,25p koordinaattorin ja erikoisasiantuntijan välisen rajan hämäryyden avaaminen eli nykyään palvelujärjestelmä vaatii molempia rooleja.

0,25p muutostyön problematisointi ja syrjäytymisen prosessien jäsentäminen

0,25p suoran asiakastyön ja yhteiskunnallisen vaikuttamisen suhde eli suoralla asiakastyöllä vaikeaa muuttaa yhteiskunnallisia mekanismeja, jotka tuottavat ongelmia

0,25p Sosiaalisen raportoinnin mainitseminen

0,25p Tutkivan orientaation mainitseminen

Ilmiselvistä virheistä on vähennetty 0,25p.

4. Marginalisoituminen 1990-luvun Suomessa (8 pistettä)

Vastauksen pystyi rakentamaan monella tavalla, sillä kysymyksen teemoja käsiteltiin useassa kirjan kohdassa. Arvostelupisteet koostuvat 1) marginalisoitumisen ilmiön ja käsitteen jäsentämisestä (3 p.), 2) marginalisoitumisen kehityskulkujen kuvauksesta Suomessa (4 p.) sekä 3) vastauksen johdonmukaisuus ja selkeys (1 p.).

Mallivastaus

”Marginalisoituminen on syrjäytymistä väljempi käsite, eikä siihen liity yhtä vahvaa yhteiskunnalliseen polarisoitumiseen ja lopullisuuteen viittaavaa sävyä. Yhteiskunnan marginaalista voi vielä päästä mukaan yhteiskuntaan, kun taas syrjäytyneiden ajatellaan olevan peruuttamattomasti yhteiskunnasta ulkona. Nykykeskusteluissa käytetäänkin syrjäytymistä mieluummin marginalisoitumisen käsitettä. Marginalisoitumisen käsite saatetaan sotkea syrjäytyneisyyteen, mutta sanat eivät ole synonyymejä keskenään.

Usein marginalisoituminen ymmärretään tarkoittavan taloudelliseen niukkuuteen liittyviä puutteita ja ongelmia elinoloissa. Marginalisoitumisessa ei ole kyse pelkästään taloudellisten resurssien niukkuudesta eli köyhyydestä sellaisenaan. Kyse on pikemminkin täysivaltaisen kansalaisuuden mahdollistavissa elinoloissa esiintyvistä puutteista. Olennaista on erilaisten sekä taloudellisten että psykososiaalisten ongelmien kasautuminen, josta voidaan puhua kasautuvana huono-osaisuutena. Marginalisoituminen on joutumista sivuun yhteiskunnan normaalista toimeentulosta, elämäntavasta ja elinoloista. Tutkimusten mukaan marginalisoitumisen riskiryhmiä ovat yksinhuoltajat, nuoret ammattitaidottomat yksinäiset miehet, pitkäaikaistyöttömät, toimeentulotuen saajat sekä maahanmuuttajat. Marginalisoitumisen merkkeinä on pidetty myös rikollisuutta ja runsasta päihteiden käyttöä.

1990-luvun laman myötä nopeasti korkeaksi noussut työttömyys mullisti suomalaisen yhteiskunnan. Lähes täystyöllisyyteen totunut kansa joutui totuttelemaan taloudelliseen epävarmuuteen ja niukkuuteen. Vielä 1990-luvun alussa tulonsiirrot estivät väestön laajamittaista köyhtymistä ja tuloerojen kasvua. Hyvinvointivaltion toimet ja palvelujärjestelmä takasivat huonoimmassakin asemassa oleville ihmisille kohtuullisen elintason ja elinolot. Sen sijaan marginaaliseen asemaan joutuneiden on ollut 1990-luvun kuluessa entistä vaikeampi yltää keskivertoväestön elintasoon ja toimeentuloon. Jorma Sipilän mukaan ns. sosiaalinen kysymys vaatiikin osakseen uudelleen määrittelyä. Uudeksi sosiaalisesti kysymykseksi onkin noussut Suomalaisen yhteiskunnan marginaalissa elävien ihmisten suhde yhteiskuntaan, eikä palkkaväestön suhde porvaristoon tai talonpoikaisväestöön kuten aiemmin sosiaalinen kysymys muotoiltiin.

Vuonna 1994 alkoi vahva taloudellisen kasvun kausi, jonka hedelmistä kaikki suomalaiset eivät päässeet osakseen, sillä muun muassa pitkäaikaistyöttömyys on jäänyt pysyvästi korkealle tasolle talouden kasvusuhdanteesta huolimatta. 1990-luvun jälkimmäisen puoliskon jälkeistä kehitystä voidaan pitää kaksijakoisena. Suomen talous lähti nousuun ja työttömyys hitaaseen laskuun. Samanaikaisesti tuloerot ja pitkäaikaistyöttömien määrä kasvoi. Tässä kaksijakoisessa kehityksessä marginalisoituminen on muodostunut uudella tavalla vaikeaksi ongelmaksi. Voidaankin puhua marginalisoitumisen vaikeutumisesta koska pitkäaikaistyöttömillä, toimeentulotuen pitkäaikaisasiakkailta ja vapaehtoisen ruoka-avun saajilla esiintyy useimmiten erilaisten hyvinvointiin ja selviytymiseen kielteisesti vaikeuttavien tekijöiden kasautumista. Lisäksi näiden ihmisten marginaalisuus korostuu eri tavalla vuosikymmenen nousukautta vasten, kun laman aikana, jolloin niukkuutta jaettiin kaikkien suomalaisten kesken. On siis ilmeistä, että marginalisoituneiden ihmisten elinolot ovat huonontuneet suhteessa muuhun väestöön. Eräs merkki marginalisoituvan väestön kasvusta on etenkin pitkäaikaisen toimeentulotukiriippuvuuden voimakas kasvu 1990-luvulla. Perinteisten marginalisoituneiden ryhmien rinnalle onkin 1990-luvulla ilmaantunut uusia yhteiskunnalliseen marginaaliin ja sosiaalityön asiakkaisiksi määriteltyjä ihmisiä, kuten ylivelkaantuneita, pätkätöissä käyviä yksinhuoltajia tai opintotuilla pärjäämättömiä opiskelijoita. 1990-luvulla erilaisten yhteiskunnan marginaalissa olevien ryhmien määrä ja koko on kasvanut. Perustellusti voidaan väittää, että 1990-luvun kehityskulkujen myötä marginaalissa elävien ihmisten ongelmat ovat monimutkaistuneet ja jopa vaikeutuneet.

Marginalisoitumista voidaan tarkastella myös alueellisena kysymyksenä. Suomessa alueellinen segregoituminen ei ole kuitenkaan kovin jyrkkää. Huono-osaisuus on jakautuminen pikemminkin mosaiikkimaisesti. Myös tietoteknologian yleistyminen ja teknologisen osaamisen korostuminen saattavat

johtaa yhteiskunnalliseen polarisaatioon. Osaajat jyräävät osaamattomat niin taloudellisesti kuin tiedollisestikin.

Kiinnostavaksi nouseekin kysymys siitä, onko 1990-luvun marginalisoituneiden ihmisten elinolot huonontuneet koko väestöön suhteellisesti vai peräti absoluuttisesti? Toisin sanoen, ovatko marginalisoituneet ryhmät entistä kauempana suomalaisten elinolokehityksestä yleensä ja onko todella päässyt käymään niin, että taloudelliset ja psykososiaaliset ongelmat kasautuvat marginaalissa eläville?

Lähtökohtaisesti on ymmärrettävä, että 1990-luvun aikana Suomessa on tapahtunut ihmisten marginalisoitumista. Onkin selvitettäessä keinoja, joilla vaikuttaa marginalisoitumiseen. On myös analysoitava, missä määrin marginaalissa elävien ihmisten ongelmat johtuvat yhteiskunnan rakenteellisista tekijöistä (esim. työttömyys), ja missä määrin yksilön elämäntavasta (esim. huumeiden käyttö). Sosiaalityössä katsotaan marginalisoitumisen johtuvan sekä rakenteellisista että yksilöllisistä tekijöistä, joita onkin tarkasteltava samanaikaisesti esimerkiksi elämänpolitiikan näkökulmista.”

5. Määrittele seuraavat käsitteet (6 pistettä)

d) vastikkeellisuuspolitiikka (2 pistettä)

1p Käsitteen ajatuksen selittäminen esim. työn teettäminen toimeentulotuen vastikkeeksi

0,25p Workfaren mainitseminen

0,5p Vertailu Suomen ja muiden maiden välillä eli Suomessa ei vielä yleisessä käytössä, Iso-Britanniassa ja Yhdysvalloissa sen sijaan on.

0,25p Esimerkki vastikkeellisuuspolitiikasta

e) pieni demokratia (2 pistettä)

0,5p Korostetaan paikallisissa puitteissa asioihin vaikuttamista,

0,5p jolloin painopiste suurista yhteiskunnallisista kysymyksistä ihmisten välittömään elinympäristöön.

0,25p Perinteisen demokratian eli ns. suuren demokratian mainitseminen

0,5p Pienen demokratian muotojen kuvailu esim. asukasaktiivisuus asuinalueella

0,25p Sosiaalityön ja hallinnon ylätasojen roolista kansalaisaktiivisuuden lisäämisessä. Esim. yhdyskuntatyö tai Sisäasianministeriön osallisuushanke.

f) sekundaarinen köyhyys (2 pistettä)

0,5p Käsitteen perusajatuksen avaaminen eli köyhyyden määrittely sosiaaliturvajärjestelmään liittyen. ”Sekundaarisessa köyhyydessä on kyse hyvinvointivaltion kautta välittyneestä tai jopa tuotetusta köyhyydestä.”

0,5p Toimeentulotuen tarve syntyy ensisijaisemman sosiaaliturvajärjestelmän toimintatavassa olevista puutteista, esim. päätösten hitaudesta ja etuuksien riittämättömästä tasosta.

0,5p Sekundaarinen köyhyys kuvaa köyhyys rajalle nostettuja köyhiä eli käsitteen suhteellisuus, joka liittyy köyhyysrajan määrittelyyn.

0,25 1990-luvun kuluessa sekundaarinen köyhyys määrittänyt toimeentulotuen saamista.

0,25 Toimeentulotuen muuttuminen toissijaisesta turvasta osaksi perusturvajärjestelmää.